

ЦРЖСВх №12/24.01.2019

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема **„Теоретични основи и методико-технологични аспекти на неспецифичната кондиционна подготовка в детско-юношеския футбол”**

с автор доц. Марин Георгиев Гъдев за присъждане на научната степен „Доктор на науките”

Дисертационният труд е с обем от 311 печатни страници и в тях са включени 78 фигури, 38 таблици, както и 16 неномерирана таблици, показващи варианти на модули с използваните средства за въздействие и 50 страници с 31 приложения.

Темата, която доц. Марин Гъдев разработва е изключително актуална за процеса за спортна подготовка в детско-юношеския футбол.

Предвид и посоченото заглавие на труда, обосновано е представена и структура в два основни раздела

Първи: Теоретични аспекти на проблема (стр. 2- 122)

Втори: Изследователски и методико – технологични аспекти на проблема (стр. 123 – 311).

Литературната справка показва, че са проучени и цитирани 318 източника (248 на кирилица и 70 на латиница).

В раздел I-ви глава I Същност, основни категории, състояние и нова парадигма на неспецифичната кондиционна подготовка във футбола, авторът обосновано и обективно посочва за „необходимостта за допълване, промяна или смяна на доминиращите парадигми на спортната подготовка” и обобщава два основни проблема в тази връзка (стр. 19 – 20). В тази част от труда се анализират и категориите „ физическа” – „ кондиционна” подготовка във футбола, „ двигателни качества” и „ двигателни способности”.

Авторът целенасочено и широко мащабно проучва и анализира състоянието и особеностите на неспецифичната кондиционна подготовка в детско – юношеския футбол. На табл. 1 стр. 54 се представят данни по 6 източника за класификация на етапите за спортна подготовка във възрастов аспект. Отбелязани са и поредица от различия и необоснованости особено в частта за „кондиционната” подготовка.

На тази основа реално е формулирана хипотезата, че „концептуалния модел на неспецифичната кондиционна подготовка, основава се на базата на автономна динамична система с информационно поведение, отразяваща процеса на развиване и преобразуване на двигателните

качества в двигателни способности, ще способства за изясняване и обособяване на кондиционния профил на детско-юношеския футбол във възрастовия период 9 – 18 год.” (стр. 59).

В следствие точно и ясно е формулирана целта и седем основни задачи. В хода на изследването са използвани значителен брой спортно и медико-биологически методи като: хронометрия, тензометрия, антропометрия, кинематография, видеоанализ, педагогическо наблюдение, запис и анализ на тренировъчното и състезателно натоварване, PWC 170, пулсометрия, лактат и математико-статистически методи.

Обект на изследване са били 2693 футболисти (9 – 18 год.) от ПФК ЦСКА, ПФК Академик и Р. Гърция в четири етапа от 1999г. до 2013г. В глава I , 7.1 методологичен фундамент и структура на синергетично концептуалния модел, като нелинейно открита динамична система на управление и развиване се отделя значително място с цитирания на голям брой автори: за теорията на функционалните системи, системния и синергетичния подходи, за състоянието „ бифуркация”, за понятията, „аттрактор” и „асимптотична устойчивост”, за принципа на „ доминантата”, за синергетичната антропология, за концептуалния модел на развитие и др.

Проучени са и авторски материали за концепциите за структурно – функционалния анализ, за функционалната специализация и за целенасочената оптимизация на функционалната подготвеност на футболистите. В следствие на всичко проучено и анализирано досега, автора представя и своя теоретичен модел, базирайки се на фундаменталните закони и концепции. На фигура 2 и 3 (стр. 82 и 83) е представен синергетичен концептуален модел, за неспецифичната кондиционна подготовка във футбола, за преобразуване на двигателните качества в двигателни способности.

Този теоретичен модел е принос и новост за теорията в системата (процеса) за спортна подготовка във футбола и доказателство за първата част от заглавието на дисертационния труд.

Авторът (стр. 87-120) проучва, цитира и анализира процеса на еволюцията на двигателните качества в двигателни способности през призмата на синергетично – концептуалния модел.

Реализираният теоретичен анализ на основните категории на кондиционната подготовка във футбола е дало възможност на автора да направи важни обобщения за теорията и практиката като:

- Изградена е авторска концепция за развиване и преобразуване на двигателните качества в двигателни способности.
- Дефинирани са две основни фази на кондиционната подготовка: базово морфофункционална фаза на синтезиране и развитие на

двигателните качества и специално моделирана фаза на синтезиране и развитие на двигателните способности.

- Разкрива се ролята на двигателните способности като фаза в процеса на преобразуване на двигателните качества в умения и навици.
- Направена е теоретична обосновка на категории и понятия на кондиционната подготовка във футбола като: същност на кондиционната подготовка, състав и същност на основните двигателни качества, състав и същност на основните двигателни способности (специални скоростно-силови, скоростно – стартово ускорителни, максимални, специална издръжливост – скоростна и силова, специален координационен синергизъм и тяхната същност.
- Същност на двигателния координационен синергизъм, изразяващо две действия – съгласуваност и съвместно действие за постигане на определена двигателна цел.
- Посочване необходимостта за изготвяне на тестове на базата на коефициентни стойности от съставните параметри на двигателните способности за диференцирано изследване и контрол на същите.

Раздел Втори – Изследователски и методико – технологични аспекти на проблема.

В тази част на труда е представено изследването и обобщенията за процеса на повишаване величините на параметрите на основните физически качества (сила, бързина, издръжливост), след определено ниво и нестабилност на системата. В следствие на това се създава бифуркационната зона на преход между двигателните качества и двигателните способности.

Целта на експериментална работа е свързана с усъвършенстване на кондиционната подготовка в детско- юношеския футбол чрез разкриване граничните стойности за развиване на силата, бързината и издръжливостта при 9 -18 год. футболисти.

Диференцирано и компетентно е направено анализ за отделните двигателни качества, като са използвани значителен брой медико – биологически и спортно –педагогически тестирания. Извършена е и математико –статистическа обработка на резултатите.

Принос за практиката е представена на стр. 154 обобщена таб. 8 – Степен на развитие на форми на проява на двигателните качества в граничната зона на „бифуркация“ от морфофункционалната им фаза на развиване.

Показани са три степени на развитие на двигателните качества и форми на проява при 9 – 18 год. футболисти.

Глава III – ри Взаимно връзки и динамика на основните двигателни способности в „зоната на разширяване“ от специално моделирана фаза на развиването им във възрастов аспект.

Целта на това изследване е оптимизиране на кондиционната подготовка в детско – юношеския футбол на базата на изследване на структурните взаимовръзки на основните двигателни способности и динамиката на тяхното развиване в зоната на разширяване на синергетично концептуалния модел.

Изследвани са скоростите (стартово ускорителни – скоростни и максимални скоростни), скоростно –силовите способности с взривен характер, както и специалната издръжливост.

Принос за практиката са направените обобщения (стр. 181 – 182) на резултатите от изследване на двигателните способности в зоната на „разширяване“ от специално моделираната им фаза на развитие.

- Нивото на специалните скоростни способности (особено максималните скорости) пряко влияят на нивото на специалната скоростна издръжливост.
- По-високите стойности на специалните скоростно –силови способности положително пряко влияят върху скоростната издръжливост.
- Стойностите от анализа на степента на развиване спрямо предходната година определят като подходящи:
  1. 10-13 и 17 – 18год. развиване на стартовите ускорително скоростни способности.
  2. 12-15 и 17 -18год. развиване на максималните скоростни способности.
  3. 10 – 12 и 16 – 18 год. развиване на времеви признак, време на опората, характеризиращ проявата на скоростно – силовите способности.
  4. 10- 13 и 17 – 18год. развиване на скоростно – силовите способности.
  5. 11-13 и 17 – 18 год. развиване на специалната скоростна издръжливост свързана с играта футбол.

Нагледно по-горе посоченото е представено в табл.12 стр. 183 в три степени при 9 – 18год. футболисти.

Глава IV –та Предварителни проучвания и изследвания във връзка с методическите подходи за развиване на основните двигателни способности в детско –юношеския футбол.

Проведеното изследване включва:

- Промяна на динамичните признаци (вариативност и посока) при използване на плиометричния метод.
- Динамиката и целесъобразност на динамични признаци (използване на скокови средства) за развиване на скоростно – силовите способности.
- Промените на кинематичните признаци (използване на бегови средства) за развиване на максималните скоростни способности.
- Роля на доминантата за развиване на скоростните способности.
- Влиянието на различни подходи за развиване на координационните способности.
- Наблюдение и анализи на беговата дейност в официални срещи за различните възрасти.
- Обобщения на резултатите от изследването на двигателните способности в зоната на разширяване.

Използвани са 22 контролни теста (табл. 13, стр. 186). Обект на изследване са били 8 футболисти от ПФК ЦСКА – 15 – 16 год.Направените изводи (стр. 231 – 233) произтичат от проведеното изследване и дава ценни насоки за практическата работа в детско – юношеския футбол.

Глава V –та Методически подходи и технология за развиване на основни двигателни способности в детско – юношеския футбол.

Целта на това изследване е била чрез използването на модулни програми развиването на специфичните двигателни способности при 11 – 12 год., 15 – 16 год. и 17 – 18год. футболисти.Използвани са 12 методико и спортно –педагогически теста (стр. 235, табл. 25).

На тази база са подготвени и експериментирани в практиката модулни програми за развиване на скоростно –силовите и скоростните способности – 12 броя (стр. 280 – 282).Изготвено е и годишно планиране и периодизация на тренировките за развиване на скоростно –силовите и скоростни способности при 15 -16 год. футболисти (табл. 37, стр. 278 – 279).

Специално при 11 – 12 год. футболисти са изготвени модулни единици (4бр.) и планиране в годишния цикъл (стр. 289 – 304) за развиване на двигателните способности (проява от зоната на „стесняване” към координационни способности).

Трябва да отбележим, че тази част на труда е с най- висока практическа приложимост. Изготвените модулни единици и тяхното съдържание, планирането им в годишния цикъл, широкия набор на медико и спортно – педагогически тестове на обобщените резултати и методически насоки от експерименталната работа ни дават основание да посочим това постижение на автора.

Направените изводи и препоръки (стр. 306 – 308) са в следствие резултатите и обобщенията от извършените изследвания и експерименти.

Към автора имаме следните препоръки и въпроси.

1. Изготвените модулни единици в Глава V, могат да се номерират, като поредни таблици.
2. Авторът доц. Марин Гъдев е познат и като кондиционен треньор в девическия и женски футбол. В каква степен многостранната експериментална методика за развиване и стабилизиране на координационните способности може да се прилага в процеса на спортната подготовка при дамите?

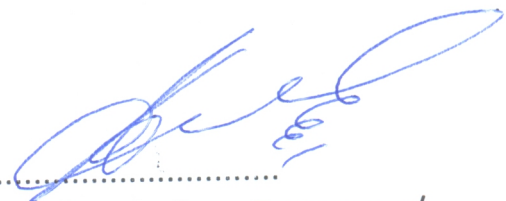
С автора нямаме съвместни публикации. Авторефератът отговаря на необходимите изисквания.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Представеният дисертационен труд включва научни и научнопрактически новости и подходи за процеса на спортната подготовка в многогодишен аспект с 9 – 18 год. подрастващи футболисти. Дългогодишният опит на доц. Марин Гъдев, като преподавател и научен работник и особено като познаваме неговата професионална треньорска работа във футбола у нас и в чужбина в областта на кондиционната подготовка, ни дават основание да предложим с убеденост на уважаемите на научното жури да присъдят научната степен „доктор на науките” на доц. Марин Георгиев Гъдев.

02.12.2013г.
гр. София

Рецензент.....

/проф. Лъч. Димитров/